

**Cofnodion Cyfarfod Fforwm Mynediad Lleol Gogledd Eryri
a gynhaliwyd ddydd Llun 6 Rhagfyr 2022 am 5:45yp
yn YHA Pen y Pass**

Presennol - Aelodau :

Mr Edwin Noble (Cadeirydd)	Mr Arthur Davies
Mr John Gladston	Mr Richard Williams
Mrs Hillary Davies	Mr David Firth
Mr Robin Parry	Mr E P Roberts
Mr Callum Muskett	Mr Dafydd Gwyndaf
Mr John Hardy	

Siaradwyr a Swyddogion

Peter Rutherford (APCE), Bethan W Jones (APCE).	Rhian Williams (APCE),
--	------------------------

Croesawodd EB (Cadeirydd) bawb i'r trafodion heno.

1. Ymddiheuriadau

Mr Tim Jones	Mrs Molly Lovatt (CNC),
Mrs Fiona Davies	Mr Marc Jones
Mrs Kate Worthington	Mr Tom Hutton

2. Cofnodion blaenorol

Cymeradwywyd

3. Materion yn codi

- i) Adroddodd PR yn dilyn ymholiad gan aelod ynglŷn â'r ysgolion a'r rhaffau ar lwybr y Pysgotwr ar yr Afon Lledr ei fod wedi trafod hyn gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol, gan mai eu heiddo hwy oedd hwn, eu bod wedi rhoi gwybod iddynt eu bod ar fin symud yr ystolion a rhaffau o ystyried eu cyflwr gwael a'r risgiau yr oeddent yn eu hachosi ac nid oedd unrhyw gynlluniau i osod rhai newydd yn eu lle.

O ystyried eu hanes a'r ffaith bod llawer o ganolfannau awyr agored wedi defnyddio'r safle ers blynnyddoedd lawer, roedd hyn yn anffodus, ond roeddent mewn cyflwr gwael ac yn dod yn rhwymedigaeth ac roedd yn ddealladwy eu bod am gael gwared arnynt.

Ychwanegodd EN fod mater parcio hefyd yn gysylltiedig â'r safle hwn gan fod bysiau mini a cheir yn aml yn parcio mewn mannau amhriodol ar gefnffordd beryglus.

4. Gohebiaeth

Dim

5. Pen y Pass – Llwybr Cromlech

Dyweddodd PR fod rhai aelodau wedi gofyn am ddiweddariad ar y llwybr hwn ac a fyddai'n ddefnyddiol ailfywiogi hyn o ystyried y pryderon ynghylch faint o bobl sy'n cerdded i fyny ac i lawr y ffordd rhwng y ddau bwynt.

Adroddodd PR ei fod wedi cerdded y llinell hon eto yn ddiweddar ynghyd â'r Warden a Swyddog Prosiect y PC. *Dangosodd hefyd luniau amrywiol o'r safle o Pen Pass i Gromlech.*

Roedd yn amlwg nad oedd y cyfeirbwyntiau a'r arwyddion gwreiddiol yn addas i'r pwrpas ac nid oedd yn hawdd eu llywio o ran llinell gweledd rhwng y ddau bwynt. Roedd y ddaear dan draed yn ddigon rhesymol pe bai pobl yn dod o hyd i'r llinell gywir.

Roedd y llinell ddotiog (ddu a Gwyn) yn amlwg ar fap yr AO (OL17) ond nid oedd yn Hawl Tramwy Cyhoeddus (HTC) ond roedd o fewn tir mynediad CGHT.

Wedi cerdded ar hyd y llinell roedd hefyd yn amlwg bod angen rhywfaint o waith bach megis pitsio un neu ddwy ran, giatiau newydd, gosod cyfeirbwyntiau newydd ac arwyddion yn y ddau fan cychwyn/diwedd. Defnyddiwyd un neu ddwy adran fer yn anghywir mewn gwirionedd gan nad oedd yna lawer o ddiffiniad ar lawr gwlad ar rai adegau ac arweiniodd hyn at ddryswch.

Gobeithio y bydd y PC wedyn yn rhoi ychydig mwy o sylw i'r llinell hon ac yn annog pobl i'w defnyddio ac aros oddi ar y ffordd. Bydd yn rhaid gwneud hyn yn ofalus gan fod potensial am fwy o ddifrod i'r wyneb, a byddai angen monitro hyn. Byddai'n well gennym bob amser i bobl ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus i osgoi'r ardal hon, ond mae angen yr opsiwn hwnnw.

Roedd y llwybr hwn hefyd yn rhan o gylchdaith yr Wyddfa ond roedd y tir o Gromlech i lawr i Nant Peris yn wael iawn a bydd angen rhywfaint o ymchwilio i asesu hyn yn llawnach. Yr oedd hefyd nifer o dirfeddianwyr ar hyd y rhan honno.

Gofynnodd CM ai hon oedd y llinell wreiddiol uwchben y ffordd.

Dyweddodd PR fod hyn yn gywir a'i fod wedi bod ar fap yr AO (cyn CGaHT) ers amser maith. Roedd llawer o hen lwybrau cyn CGaHT o hyd ar fapiau AO ar draws y PC yn nodi'r llwybrau hyn hyn.

Roeddent hefyd wedi cerdded ar hyd hwn mewn amodau gwael (glaw trwm) i bennu amodau gan fod llawer o gwlfertau dŵr a dŵr ffo yn fyrhoedlog a ychwanegodd at yr anawsterau.

Gofynnodd EN os mai dyma'r unig lwybr oedd ar gael.

Dyweddodd PR mai felly yr oedd hi yn anffodus.

Ychwanegodd RP ei fod yn gwerthfawrogi nad oedd llawer o le i symud yn y dyffryn o ystyried y dirwedd.

Ychwanegodd PR y byddent yn ymdrechu i wella'r rhan a cheisio lleihau'r niferoedd sy'n cerdded ar y ffordd i fyny ac i lawr i/o PyP ac yna ystyried y rhan isaf yn y dyfodol.

Gofynnodd EN a oedd hon yn llinell anodd i'w cherdded i fyny neu i lawr hy a oedd yn greigiog ac yn serth.

Atebodd PR er ei fod yn amlwg yn llethr, roedd yn weddol hawdd i'w lywio a chyda'r cyfeirbwyntiau wedi'u lleoli'n gywir byddai hefyd yn llawer cliriach. Roedd hefyd yn ddiogel

Gofynnodd CM beth oedd y bwriad.

Atebodd PR y byddent yn ail-nodi hyn, gosod arwyddion cyfeirio ym Mhen y Pass a Chromlech, ailosod un giât a hefyd y giât yn Cromlech. Roedd yna hefyd bont 'claper' fach¹ a allai fod angen rhywfaint o sylw. O ran gwneud hyn yn fwy hysbys trwy gyfryngau cymdeithasol mae'n ddigon posibl y bydd y amter yn dod yn ôl i'r Fforwm Mynediad Lleol ynghylch i benderfynu a oedd yn angenrheidiol ai peidio. Gallai hyn gael ei ddylanwadu gan yr hyn fyddai'n digwydd y tymor hwn, ond byddai'n cael ei fonitro.

Bydd yr arwyddion giât yn argymhell bod cerddwyr yn aros oddi ar y ffordd mewn ffordd debyg i arwydd Pen Y Gwryd ym Mhen Y Pass.

Gofynnodd HD a oedd yn bosibl, yn y tymor hir, i osod llwybr wrth ochr y ffordd pe bai modd ei ledu.

Atebodd PR fod hwn yn safbwynt diddorol y mae HD wedi'i gynnig ond o ystyried bod y dirwedd yn broblematic ar y naill ochr a'r llall byddai hyn yn dal i olygu bod pobl yn cerdded ar hyd y ffordd. Byddai'r ateb hwn hefyd yn cael ei gymhlethu gan y ffaith bod y bwllch yr holl ffordd i lawr i Wastadnant yn rhan o Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Eryri ac yn Safle o Ddiddordeb Gwyddonol (SoDdGA) (am eu olion rhewlifol) ac roedd yn annhebygol iawn y byddai unrhyw ganiatâd yn cael ei roi gan CNC neu'r Adran Briffyrdd i hwyluso hyn.

Soniodd CM fod y llwybr hwn yn llwybr eithaf da ond cydnabu ei fod yn anodd ei ddilyn weithiau, a bod angen arwyddion ond credai y gallai pobl ddal i gerdded ar y ffordd hyd yn oed pe bai'r llwybr yn cael ei amlygu.

Dywedodd PR pe bai system wybodaeth ddigidol am fysiau ar waith yn PyP ei fod yn meddwl y byddai hyn yn rhoi mwy o hyder i bobl aros am y bysiau. Ar hyn o bryd nid yw'r cyfleuster hwn ar gael, ac mae'n ddryslyd, felly mae pobl yn cychwyn ar y ffordd. Roedd swyddogion y PC yn ymgysylltu â Trafnidiaeth Cymru a Gwynedd i alluogi'r cyfleuster hwn.

Mater arall sy'n gwaethygu'r mater o `bobl ar y ffordd' yw os ydynt yn parcio yn Cromlech yn lle Pen Y Pass, yna mae'r bws yn aml yn llawn yn y tymor brig ac yn mynd heibio ac felly maen nhw'n ceisio cerdded i fyny.

Cytunodd DF fod y system wybodaeth hon yn hanfodol i annog pobl i ddefnyddio'r gwasanaeth bws. Ychwanegodd pe bai mwy o bobl yn dechrau defnyddio llwybr Cromlech yna mae posibilrwydd y bydd hyn yn dioddef mwy o draul ac angen rhagor o waith ar lawr gwlad.

¹Pont syml wedi adeiladu gyda cerrig neu prên rhwng ategion cerrig- Pont syml yn cynnwys slabiau o gerrig neu estyllod wedi eu gosod ar draws ategwaith carreg natura

Gofynnodd CM a oedd hon yn broblem y gallai fod angen mynd i'r afael â hi pe bai hyn yn digwydd yn y tymor hir.

Ychwanegodd DF nad oedd yn broblem petai gan y PC yr arian i wneud y gwaith hwn pe bai angen.

Dywedodd PR fod y rhain yn ddau bwynt dilys iawn, a byddai angen iddynt fod yn barod i fynd i'r afael â hyn yn y tymor hir pe bai angen. Byddent yn monitro hyn ar lawr gwlad ac yn paratoi i ddiogelu hyn at y dyfodol.

Gofynnodd JG a oedd yna bobl yn dal i gerdded llwybr y nant (i'r gogledd o'r ffordd).

Dywedodd PR fod rhai cerddwyr yn dilyn hyn ond fod y tir yn mynd yn anodd iawn yn uwch i fyny tuag at PyP.

Gwnaeth EN y pwynt, fel tir mynediad CGHT, y byddai angen caniatâd tirlfeddianwyr yn bendant i 'galedu' llwybr.

Cadarnhaodd PR y byddai angen rhai trafodaethau ond ei bod yn well cael pobl i ddilyn un trywydd hysbys yn hytrach na chreu sawl un.

6. Adolygiad o Gynllun Gwella Hawliau Tramwy Cyngor Gwynedd – ymateb i'r holiadur.

Yn dilyn y ddogfen ddrafft roedd y tri Fforwm Mynediad Lleol Lleol (Arfon Dwyfor, gogledd a de Eryri) wedi cytuno i drefnu is-gyfarfod ar y cyd ym Mhlas Tan y Bwlch i ystyried ymateb ffurfiol i'r holiadur o fewn y ddogfen.

Yn dilyn y cyfarfod cytunwyd ar y rhain a'u hanfon at CG fel eu hymateb ffurfiol. *Nid oedd y ddogfen wedi bod yn un hawdd i ymateb iddi gan nad oedd y fformat yn hawdd ei ddefnyddio.*

Crybwyllodd PR fod consensws yn ystod y trafodaethau ymhlith y grŵp bod Covid yn sicr wedi newid patrymau defnydd mewn perthynas â Hawliau Tramwy Cyhoeddus – yn enwedig patrymau defnydd lleol a bod cymunedau wedi ailddarganfod cysylltiadau cymunedol a lleol ac roedd yr aelodau'n meddwl y dylid adlewyrchu hyn mewn unrhyw CGHT yn y dyfodol.

Gall hyn yn ei dro effeithio ar yr ymarferiad gwreiddiol o gategoreiddio llwybrau o fewn cymunedau – lle mae rhai bellach wedi dod yn fwy arwyddocaol. Felly roedd y grŵp wedi argymhell adolygu'r categori.

Roeddent hefyd wedi argymhell bod eu hadran ar gyfer HTC ar eu gwefan yn cael ei gwneud yn fwy hysbys. Dywedodd PR fod y wefan hon yn adnodd ardderchog ond nad oedd yn hysbys iawn i'r cyhoedd.

Pe bai angen copi o'r ymateb hwn ar yr aelodau byddai'n falch o'i roi.

Gofynnodd EN beth a sut y byddai Gwynedd yn ymateb i gwynion gan y cyhoedd.

Dyweddodd PR y byddai'n seiliedig ar gategori'r llwybr - pe bai'n gategori 1 neu 2 yna byddent yn ymateb yn weddol gyflym ond o ystyried eu hadnoddau yna byddai Categori 3-4 yn cael ei gofnodi ond ei bod yn debygol y byddai unrhyw weithred/adwaith dipyn arafach.

Dyweddodd EN y gallai Cynghorau Cymuned yn dechnegol ailraddio eu holl lwybrau troed fel rhai categori 1 gan eu gwneud i gyd yn flaenoriaeth. Roedd yn disgwyl y byddai angen i gymunedau gyflwyno achos wrth achos dros unrhyw newidiadau yr oeddent yn eu hargymell.

Dyweddodd PR ei fod yn ddull newydd yr oedd EN wedi'i amlygu ond ei bod yn annhebygol y byddai unrhyw gymuned yn eu dynodi i gyd fel y cyfryw ond yn sicr ar ôl Covid mae'n bosibl y byddai rhai llwybrau wedi dod yn fwy arwyddocaol, ac efallai y bydd angen newidiadau. Roedd adolygiad y CGHT ac ymatebion dilynol wedi amlygu hyn ac roedd llawer iawn o waith hidlo i'w wneud.

Ychwanegodd EN y gallai hyn fod yn dasg anodd o bosibl i dîm Hawliau Tramwy Gwynedd o ystyried eu hadnoddau.

Soniodd PR fod adolygiad y CGHT wedi sôn am amldeffnyddwyr. Roeddent yn falch o weld y datganiad yn sôn am gerddwyr, beicwyr, marchogion a phobl â phroblemau symudedd cyfyngedig. Roedd yr is-grŵp wedi croesawu hyn.

Roeddent hefyd wedi argymhell bod Llwybr Arfordir Cymru Gyfan yn cael ei gynnwys mewn unrhyw waith adolygu a wneir.

Gofynnodd CM beth oedd amserlen GC ar gyfer yr adolygiad hwn.

Dyweddodd PR fod hwn yn bwynt dilys ac y byddai'n holi CG beth fyddai eu camau nesaf yn dilyn yr ymgynghoriad hwn. Roedd Conwy ychydig ar y blaen i Wynedd.

Pwysleisiodd fod cyllid ychwanegol ar gael i awdurdodau lleol yn ystod y broses CGHT wreiddiol gan Lywodraeth Cymru (a weinyddir gan CNC) i greu eu Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy. Dilynwyd hyn gan arian grant CGHT ar gyfer rhaglen waith. Roedd Fforymau Mynediad Lleol ledled Cymru wedi llobio LIC yn llwyddiannus am y cyllid ychwanegol hwn a daeth yn gynllun llwyddiannus iawn. Fodd bynnag, nid oes unrhyw arwyddion bod hyn i gael ei ailadrodd ac felly mae'n rhaid i awdurdodau lleol ariannu'r broses adolygu hon a hefyd unrhyw newidiadau a gwelliannau o'ch adnoddau eich hun sy'n brin.

Dyweddodd DF fod CNC wedi awgrymu yng nghyfarfod Cadeirydd y Fforwm Mynediad Lleol y gallai rhywfaint o arian grant gael ei ddal yn ôl oddi wrth awdurdodau lleol nad oedd eu hadolygiadau CGHT wedi'u cwblhau.

7. Strategaeth Hamdden Ddrafft Parc Cenedlaethol Eryri

Eglurodd PR ei fod wedi dosbarthu copi testun o'r ddogfen ddrafft hon rai misoedd yn ôl – dyma'r drafft diweddaraf (ar y sgrin). Roedd y ddogfen flaenorol yn ddogfen bolisi 'lwyd' i raddau helaeth. Roedd hefyd yn bwysig cofio bod yn rhaid i'r ddogfen hon gyd-fynd yn agos â Chynllun Rheoli Eryri. Roedd hefyd yn bwysig ein bod hefyd yn

cadw at ofynion deddfwriaeth amrywiol megis Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol, y Ddeddf Cydraddoldeb ymhlith eraill.

Ychwanegodd yn nhermau hamdden nid oedd wedi'i anelu at ymwelwyr yn unig fel y cyfryw ond ei fod hefyd yn cwmpasu cymunedau lleol hefyd - sydd hefyd yn mwynhau'r awyr agored yn yr ardal er eu hiechyd a'u lles.

Roedd yn gobeithio bod hwn yn ddull cyfoes a gonest o ymdrin â'r amrywiol weithgareddau sy'n digwydd ar draws y PC. roedd hi'n bwysig nodi nad oedd yr holl weithgareddau bellach yn cael eu grwpio gyda'i gilydd ond yn cael eu gwahanu - megis cyfeiriannu, rhedeg mynydd, Tri Chopa, beicio a beicio mynydd, cerdded, dringo gyda phob un â datganiad gweithgaredd. Mae wedi cael ei ddiweddarau cyn belled ag y bo modd i ystyried effeithiau Covid a thueddiadau newydd yn yr awyr agored - megis y defnydd o e-feiciau.

Y gobaith yw y bydd y fersiwn terfynol hwn yn cael ei gyflwyno i'r Tîm Rheoli er mwyn iddynt ei ddarllen a'i ddisbarthu'n ehangach ar gyfer ymgynghori â rhanddeiliaid yn y dyfodol agos gan gynnwys y Fforymau Mynediad Lleol.

Gofynnodd EN a oedd trefnwyr digwyddiadau yn cynllunio llwybrau trwy dir mynediad CGHT - heblaw am Hawliau Tramwy, yna gallai perchnogion tir wrthod mynediad. Gofynnodd hefyd ai'r PC ydoedd – gan y gallai awdurdod mynediad CGHT ganiatáu hyn.

Dyweddodd PR mai mater i'r trefeddianwyr o fewn tir mynediad CGHT oedd caniatáu defnydd ar eu tir mynediad ar gyfer unrhyw weithgareddau. Er enghraifft, ni chyfeiriwyd at redeg fel un o'r gweithgareddau a ganiateir o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy. Fodd bynnag, fel rheol gyffredinol ac yn ei brofiad ef mae'r digwyddiadau mwy yn llawer gwell wedi'u trefnu ac wedi arfer â'r gofynion y mae'r PC yn eu pennu megis ymgynghori â phawb dan sylw, gwybodaeth gyswllt, rheoli sbwriel, rheoli ar ôl digwyddiad megis tynnu arwyddion. Roedd y rhain i gyd yn hanfodol i reoli digwyddiadau yn dda.

Gofynnodd EN ai cyfrifoldeb y PC oedd pe bai hyn yn digwydd ar dir mynediad CGHT fel yr awdurdod CGHT.

Dyweddodd PR y byddai hwn yn dal i fod yn dir preifat ac ni allent ymyrryd ond yn sicr gallai'r PC gynorthwyo trefeddianwyr pe bai angen cyngor arnynt, fel y maent wedi'i wneud yn y gorffennol, i reoli materion os oes angen (ar wahân i Hawliau Tramwy Cyhoeddus). Y PC o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy yw'r Awdurdod ond dim ond materion fel Cyfyngiadau a Gwaharddiadau oedd yn nodweddiadol o ddiogelwch y cyhoedd neu sydd â phwerau i osod pwyntiau mynediad/allanfa os oes angen. Gallant hefyd helpu perchnogion tir i reoli llwybrau poblogaidd ar dir mynediad trwy gyflenwi dodrefn. Ni allent reoli gweithgareddau eraill o fewn tir preifat.

Ychwanegodd DG ei bod yn anodd atal pobl a sut y gellid gwneud hynny. Ei wybodaeth oedd bod yn rhaid i drefnwyr hysbysu'r PC, CNC, YG os ar eu tir ond nid trefeddianwyr.

Dyweddodd PR y dylai trefeddianwyr fod yn fan cyswllt cyntaf yn gynnar yn y broses pan fyddant yn paratoi eu rasys ni waeth ble y maent. Roedd hwn yn un o ofynion y PC. Os yw trefnwyr yn gwneud eu gwaith cartref yn iawn gyda digon o rybudd, yna aeth hynny ymhell i gynorthwyo pethau.

Cyngor y PC iddynt hwy yw cadw at Hawliau Tramwy Cyhoeddus os yn bosibl – pe bai darnau byr o dir mynediad yna byddai angen iddynt drafod hyn gyda pherchennog y tir. Mae'r rhan fwyaf yn ymlaciol ynglŷn â hyn, ond roedd yn bwysig osgoi anawsterau neu ymyrryd â rheolaeth tir megis defaid yn wyna tu allan, yn pori anifeiliaid, yn hel, yn symud stoc, neu'n cnydio ac ati. gall y PC gynorthwyo i ddatrys problemau.

Soniodd JH dros 15 mlynedd mai dim ond un sefydliad allan o'r nifer oedd yn dod ato. Ni thalodd y gweithredwyr masnachol am unrhyw ddifrod i dir na gatiâu. Roedd rhai o'r honiadau ynghylch y budd economaidd lleol yn ei farn ef yn annilys. Yn ei farn ef roedd eu nifer yn cynyddu ac nid oeddent dan reolaeth.

Dywedodd PR fod trefnwyr, yn eu profiad ar draws y PC yn y rhan fwyaf o achosion, yn cysylltu â thirfeddianwyr mewn da bryd a bod y rhan fwyaf yn cael eu gwneud heb fawr o broblemau.

Dywedodd wrth yr aelodau fod yna system gofrestru newydd bellach yn ei lle a reolir rhwng CG a'r PC. Mae hyn yn creu cronfa ddata ar gyfer yr holl ddigwyddiadau yn Llanberis (gan gynnwys Parc Padarn) neu'r Wyddfa a gofynnir i bawb gofrestru - mae hyn yn galluogi'r PC a CG i wybod pwy sy'n dod a phryd ac yn bwysig iawn i osgoi gwrthdaro neu anawsterau eraill. Ar wahân i fisoedd y gaeaf ychydig iawn o ddigwyddiadau sydd ym mis Awst ac mae rhai bellach wedi digwydd ym mis Medi a mis Hydref i ledaenu'r tymor.

Prin yw'r digwyddiadau newydd y mae'r rhan fwyaf ohonynt wedi'u sefydlu dros gyfnod hwy. Byddai'n well ganddo bob amser ymdrin â threfnwyr digwyddiadau proffesiynol yn hytrach na grŵp bach sy'n cael ei arwain yn wael nad oes ganddynt unrhyw syniad beth sy'n eu hwynebu o ran logisteg, y tywydd, diogelwch ar y mynyddoedd ac ymgynghori.

Soniodd JG am y ffactor economaidd lleol ac a oedd hyn yn realiti.

Cyfeiriodd PR at un digwyddiad yn defnyddio Snowdon Ranger – copa – Llanberis, mae'r ras arbennig hon wedi'i chynnal ers sawl blwyddyn gyda thua 1300 o gystadleuwyr. Mae pob un yn aros o leiaf 2 rywbryd 3 noson, ac mae gan bob un gynorthwywyr neu gefnogwyr sydd hefyd yn aros. Mae'r lluosydd dros nos a'r niferoedd cyfartalog o welyau ar gyfer y nos yn gwneud cyfraniad economaidd sylweddol, waeth beth fo'r math o lety.

Gan gyfeirio yn ôl at y Strategaeth Hamdden - roedd y ddogfen hefyd yn cynnwys cyfeiriadau at safleoedd diwylliannol a hanesyddol a oedd yn newydd ac o ddiddordeb i rai. Cyfeiriwyd hefyd at y gweithgareddau llai gwybodus megis ogofa a welodd tua 5000 - 6000 o bobl y flwyddyn yn syndod.

Roedd cyfeiriad prif ffrwd newydd hefyd at ddefnyddwyr anabl a llai abl ac ymrwymiad y PC i'r athroniaeth 'Milltir heb gamfeydd' (a fabwysiadwyd gan Barciau Cenedlaethol y DU) a hefyd yr 'opsiynau lleiaf cyfyngol' a'n rhwymedigaethau o dan y Ddeddf Cydraddoldeb. Rhaid iddynt fod yn werthoedd craidd yn awr. Byddai gatiâu'n cael eu newid am gatiâu lle bo modd, a lle bo'r tir yn addas. Roeddent hefyd yn llwyr ddeall pryderon tirfeddianwyr ynghylch materion ffiniau a byddai angen meddwl yn ofalus am bob sefyllfa.

Gofynnodd DF faint o'r cerbydau Trampyrs oedd gan y PC erbyn hyn.

Dyweddodd PR fod dau bellach - un yn y gogledd wedi'i leoli ar safle Gwyliau Coedwig Beddgelert a hefyd un yn y de yn Nolgellau a ddefnyddir yn aml ar Lwybr Mawddach. Roeddent hefyd wedi prynu peiriant pedair olwyn Da Vinci newydd a fyddai'n apelio at y genhedlaeth iau. Ni chodir tâl am y rhain dim ond ffi fechan sy'n berthnasol ym Meddgelert i dalu'r costau egnio. Roedd system archebu ar gyfer y cerbydau hyn hefyd. Fodd bynnag, roedd angen rhywfaint o rybudd ymlaen llaw².

Roedd yr elfen llesiant hefyd yn ystyriaeth bwysig yn y ddogfen newydd ac yn cael sylw yn bennaf yn dilyn Covid.

Cyfeirir hefyd at y grwpiau anoddach eu cyrraedd – ond roedd yn bwysig cydnabod nad yw pob un yn dod o ganol dinasoedd, mae llawer yn lleol ac yn wledig ac roedd hon yn dasg llawer anoddach ond byddent yn parhau i geisio.

Soniwyd hefyd am feicio ac roedd hyn wedi'i rannu o ystyried yr amrywiaeth o weithgareddau - beicio mynydd, beicio ffordd, beicio teuluol a dyfodiad Ebikes. Roedd yn bwysig cadw i fyny â'r tueddiadau.

O ran mynediad at ddŵr, sonnir am hawliau cyfreithiol ond y dylai'r PC fod yn barod i ymateb os oes newidiadau deddfwriaethol a allai ddigwydd yn cael eu llywio gan Lywodraeth Cymru.

Gofynnodd JH a oedd modd trwyddedu grwpiau Tri Chopa. Roedd yn ymwybodol nad oeddent yn cyfrannu at yr economi leol ac yn syml yn gollwng i mewn ac allan o'r ardal. Roedd yn gwerthfawrogi bod llawer yn codi arian ond y gallent fod yn broblematic.

Dyweddodd PR y gallai rhai, ond nid pob un o'r Tri Chopa, fod yn broblematic – o ran aflonyddwch, sbwriel gan fod popeth yn aml yn cael ei adael yn PyP. Nid oedd yn anarferol ar draws y tymor i ddod o hyd i 200-300 o bobl ar y copa am 3am ar unrhyw noson/bore cynnar.

Roeddent ar hyn o bryd yn gweithio gyda PC Ardal y Llynnoedd (a'r YG) a Phartneriaeth Nevis i wella'r Côt Ymddygiad a fabwysiadwyd gan y Bartneriaeth Tri Chopa a'r gobaith oedd y byddai hyn yn cael effaith gadarnhaol.

Cydnabu fod JH wedi gwneud pwynt da. Fodd bynnag, o ran economi nid oedd hyn yn glir - roedd yn ymwybodol bod rhai yn aros yn yr ardal unwaith yr oedd ras Yr Wyddfa drosodd - efallai bod angen peth ymchwil i sefydlu'r ffeithiau. Negeseuon y Bartneriaeth oedd gwario'n lleol, aros draw, mynd â sbwriel adref a rhannu cludiant. Yn anffodus, nid oedd yr YG yn Ardal y Llynnoedd yn ennill fawr ddim o'r gweithgaredd hwn heblaw am ffioedd parcio.

Soniodd PR am yr elfen Gyrru Oddi ar y Ffordd - roedd y PC yn gwerthfawrogi bod hyn yn broblematic ond o ystyried bod hawliau cyfreithiol yn gysylltiedig â Ffyrdd Annosbarthedig byddent yn gweithio gyda'r cymdeithasau neu'n arfer da. Ond ni fyddent yn cymeradwyo gweithgareddau 'off piste' a byddai'n cefnogi'r Heddlu, Priffyrdd a thirfeddianwyr i atal hyn.

² <https://eryri.llyw.cymru/ymweld/mynediad-i-bawb/llogi-tramper>
<https://snowdonia.gov.wales/visit/access-for-all/tramper-hire>

Soniodd EN fod y cwrs i lawr yr allt yn y Blaenau ar dir mynediad CGHT yn atal pobl rhag dod. Gofynnodd a oedd hyn yn gyfreithlon.

Dyweddodd PR ei fod yn ymwybodol o hyn ac y byddai'n gofyn i'r cwmni lawr allt pam fod hyn a chan ba awdurdod yr oeddent yn ceisio gwahardd y cyhoedd rhag arfer eu hawliau dros dir mynediad CGHT.

Dangosodd PR (trwy'r Cadeirydd) 3 o'r fideos llwybr newydd i bobl anabl yr oeddent wedi'u comisiynu'n ddiweddar. Diolchodd i JG am ei gyfraniad i hyn ac y byddai'n ysbrydoli eraill i gael mynediad i gefn gwlad.

8. Foel Lus – Penmaenmawr - Cerrig coffa/placiau

Eglurodd PR fod rhai cwynion wedi bod am nifer y placiau a nawr meinciau oedd wedi ymddangos ar Lwybr y Jiwbilî ym Mhenmaenmawr yn y blynyddoedd diwethaf. Safbwynt y PC yw er fod y bwriad yn ddigon clodwiw yr oedd mewn gwirionedd yn tynnu sylw oddi wrth gefndir naturiol a gwylltineb yr ardal ac nid yw'n bolisi gan y PC³ i gynnal cofebion a phlaciau yn unman – mae hyn yn digwydd yn aml ar Yr Wyddfa, ac maent i gyd yn cael eu symud. Gyda hyn mewn golwg byddant yn gofyn i Gyngor Tref Penmaenmawr am eu barn ar y pwnc hwn.

Gofynnodd HD ai problem y tiffeddiannwr neu rywun arall oedd hon.

Dyweddodd PR mai mater y tiffeddiannwr ydoedd yn dechnegol ond ei fod yn groes i feddylfryd y PC o ran ardaloedd dynodedig a gwylltineb a bod hyn yn broblematic - er ei fod yn gwerthfawrogi'r sensitifrwydd ond yn awyddus i gael barn Cyngor Tref Penmaenmawr ar y mater hwn. Roedd dewisiadau eraill megis plannu coed y gellir eu trefnu drwy'r PC neu sefydliadau eraill.

Dyweddodd HD pe bai tiffeddiannwr wedi rhoi caniatâd yna nid oedd dim y gallai'r PC ei wneud.

Dyweddodd PR na allent atal hyn ond na fyddent yn ei oddef.

Gofynnodd DF a oedd hyn yn dod o dan y rheoliadau Cynllunio.

Dyweddodd PR fod hyn yn dibynnu ar faint unrhyw arwydd neu blac penodol.

9. Diweddariad ar lwybr ceffylau Capel Curig – Crafnant

Crybwyllodd PR fod y gwaith ar y llwybr ceffyl hwn – a wnaed mewn gwirionedd dim ond rhwng y bont ger Clogwyn Mawr i Nant y Geuallt bellach wedi'i gwblhau. Dangosodd rai sleidiau a oedd yn dangos yr wyneb a'r giatiau newydd. Er y bu rhywfaint o bryder yn ystod y cyfnod adeiladu a bod rhywfaint o wybodaeth anghywir wedi bod ynghylch ei gwmpas (yn wir peth yn anfwriadol gan y PC).

³ <https://awdurdod.eryri.llyw.cymru/gwybodaeth/cofebau-a-gwasgaru-llwch>
<https://authority.snowdonia.gov.wales/information/memorials-and-scattering-ashes>

Roedd y llwybr hwn wedi bod mewn cyflwr gwael iawn ac mae'r gwaith wedi gwella ei hygyrchedd yn sylweddol ac fe'i gwnaed mewn tir anodd ac anghysbell. Fodd bynnag, mae cysylltiadau posibl yn enwedig i'r dwyrain ac ymlaen â ByC i'w harchwilio o hyd gyda'r bwriad o wella'r cysylltiadau hynny.

Roedd y PC wedi meddwl 30 mlynedd ymlaen llaw ac roedd hwn yn llwybr ceffyl ac roedd angen ei uwchraddio a gwneud lwfans ar gyfer defnyddwyr anabl a llai abl lle bynnag y bo modd.

Dywedodd AD ei fod wedi deffro hyn yn ddiweddar a'i fod wedi gwella'n fawr ar yr hyn ydoedd yn y gorffennol a dymunai longyfarch a diolch i'r tîm a gyflawnodd y dasg anodd iawn hon.

Diolchodd PR i AD a byddai'n trosglwyddo'r neges hon.

10. Eitemau agenda a argymhellir ar gyfer y cyfarfod nesaf

- i) Strategaeth Hamdden
- ii) Fforwm Mynediad Lleol ynghylch dewis aelodau 2023 – 2026
- iii) Pen y Pass – diweddariad Cromlech
- iv) Dyddiadau ar gyfer y flwyddyn nesaf
- v) Proses ail-ethol FfMLI

11. Unrhyw Fater Arall – *Dylid cadw hwn mor fyr â phosibl ac yn ôl disgrisiwn y Cadeirydd.*

- i) *Soniodd AD bod rhai materion gatio o fewn coetiroedd y PC yng Nghoed Bryn Brethynau.*

Diolchodd PR i AD am y wybodaeth honno a byddai'n trosglwyddo hwn i'r Warden Lleol ac yn gofyn iddo ymchwilio i hyn.

- ii) *Soniodd EN mai cyfarfod mis Mawrth nesaf fyddai'r olaf ar gyfer yr aelodaeth bresennol ac y byddai'n rhaid iddynt ail-ymgeisio os ydynt yn dymuno aros ar y FfMLI.*

Cadarnhaodd PR hyn a dywedodd y byddent yn dosbarthu llythyrau i'r holl aelodau presennol yn egluro hyn gyda ffurflen gais. Ynghyd â rhestr o ddyddiadau'r flwyddyn nesaf.

12. Dyddiad y Cyfarfod Nesaf

(Penderfyniad ar ôl y cyfarfod drwy gyfrwng y Cadeirydd) Mawrth 6ed, 2023

